

Karinio kontrmobilumo priemonės šiuolaikinėje karyboje

Kpt. Mantautas Šutas
*Pulkininko Juozo Vitkaus inžinerijos bataliono
I inžinerijos kuopos vadas*

Įvadas

Kontrmobilumo tema plačiai aptariama dabartiniame politikos ir visuomenės diskurse. Prieš Rusijos Federacijos invaziją į Ukrainą 2022 m. ši tema daugiausia buvo plėtojama kaip Šaltojo karo istorijos potėmė. Inžineriniai statiniai pagrindiniuose karinio mobilumo koridoriuose skirti, esant poreikiui, priešo judėjimui stabdyti, tiltai paruošti taip, kad juos būtų galima greitai sunaikinti, netgi pakeisti melioracijos griovių įrengimo planai. Visa tai iš istorijos puslapių grįžo kaip dabartinės aktualijos ir tapo svarbiais taktiniais ir strateginiais klausimais.

Kodėl dabar tai tapo aktualu ir karo inžinieriams tenka grįžti daugiau nei 30 metų į praeitį ieškoti atsakymų? Atsakymas į šį klausimą ir elementa-

Autorius kursuose JAV su artimais draugais – karo inžinieriais iš Botsvanos Respublikos ir JAV

rus, ir sudėtingas. Šaltojo karo metais Rytų ir Vakarų blokai rengėsi didelio masto karinėms operacijoms (angl. *Large Scale Combat Operations* – LSCO), kurių metu kontrmobilumui tektų reikšmingas vaidmuo – per puolamąsias operacijas riboti priešo manevro laisvę. Abi pusės, ypač Vakarų blokas, kurio tikslas buvo gynyba, o ne puolimas, skyrė didelius pajėgumus kliūtims įrengti taip, kad priešiškomis pajėgoms prireiktų specifinių resursų joms įveikti. Tiltui per upę sunaikinti (pageidautina bent 20 m ilgio) reikalingi kariniai pontonai arba keltai, o jie yra jautrūs taikiniai (angl. *Soft Skin Targets*). Norint pašalinti šalikelėje įrengtą medžių užtvartą (angl. *Abatis*), reikalingi karo inžinieriai ir mašinos su specialia įranga medžiams nustumti. Melioracijos griovius įrengiant kaip prieštankinius griovius reikalingos tiltatiesės laikiniems taktiniams tiltams įrengti. Visomis kliūtimis siekiama tam tikro efekto ir visos jos gali būti įveikiamos, bet tam reikalingi resursai ir pajėgumai.

Siekiant bent šiek tiek pristatyti plačią kontrmobilumo temą, ji straipsnyje išskaidyta į tris potemes: „Doktrina“, „Istoriniai pavyzdžiai“ ir „Kontrmobilumo priemonių įgyvendinimas šalyje“. Doktrinos apžvalga leis suprasti, kaip klasifikuojamos kliūtys ir kokių kariuomenės pajėgumų ar resursų reikia siekiant įvykdyti iškeltas kontrmobilumo užduotis. Nagrinėjant istorinius pavyzdžius, kritiškai vertinamas kliūčių efektyvumas ir esminės gynybos planų klaidos. Lietuvos Respublikos užsibrėžtų tikslų aptarimas padės susidaryti bendrą vaizdą, kurį visuomenei pristato tiek kariuomenės atstovai, tiek politikai.

Doktrina

Karinių organizacijų pagrindas yra doktrina (panašiai kaip Konstitucija valstybei). Ji nustato kariuomenės pagrindinius veiklos principus, gaires, formuoja požiūrį į taktiką ir karius. Kariuomenės veiklos organizavimas prasideda nuo doktrinos, kuri svarbi visiems kariuomenėje: nuo aukščiausio laipsnio karininko, priimančio sprendimus, iki eilinio kareivio, vykdančio užduotis. Su doktrina susijusi viena problema – ji yra labai „sausas“ ir jauni

kariai jos vengia, nes iš pirmo žvilgsnio atrodo nuobodi ir nesu-prantama (taip atsitiko ir man, kaip ir daugeliui kitų jaunų karininkų). Įgyjant vis didesnę tarnybos stažą ir mokantis iš padarytų klaidų, doktrina tampa nepakeičiamu įrankiu vykdant karinę rengimą, ruošiant karius ar rengiant planus, nes asmenys, prisidėję rengiant doktriną, į ją sudėjo savo gerąją praktiką ir patirtį, siekdami palengvinti kasdienę karišką veiklą tiek vadams, tiek jų pavaldiniams.

Lietuvos kariuomenė karo inžinerijos klausimais remiasi NATO ir JAV doktrinomis. Kodėl remiamės partnerių ar viso Aljanso doktrinomis, užuot kūrę savo? Atsakymas paprastas: **NATO ir JAV doktrinos yra išbandytos mūsų lauke**, jos efektyvios, ir mums, kaip vakarietiškai kariuomenei, tinkamiausios.

Kontrmobilumą vertinant abstrakčiau, t. y. ne per daug detaliai, reikšmingas tampa NATO taktinio lygio dokumentas „Allied Tactical Doctrine for Military Engineering“. Šiame dokumente kontrmobilumas apibrėžiamas kaip **operacijos, kurios lemia priešo manevro laisvę ir selektyviai neleidžia naudotis vietove**. Kontrmobilumas taip pat sumažina priešo pajėgumų persvarą mūsų naudai ir nukreipia į tas vietas, kuriose galima jį efektyviau naikinti. Skamba paprastai ir aiškiai, bet vykdymas yra sudėtingesnis, nes kuo giliau į mišką – tuo daugiau medžių.

Be to, šis dokumentas paliečia labai svarbų aspektą – kontrmobilumo operacijos turi būti suderintos taip, kad gebėtų varžyti priešą ir kartu nevaržytų mūsų karių manevro laisvės. Hipotetiškai kalbant, jei Lietuvos kariuomenė užminuotų visus galimus mobilumo koridorius (į gylį ir į plotį), patys nebegebėtume manevruoti ir taip prarastume judėjimo laisvę, dėl to taptume patraukliu taikiniu priešo artilerijai, o trauktis ar kontratakuoti nebeturėtume kur, nes viską užminavome.

Siekiant subalansuoti kontrmobilumo sąlygas, reikalinga detali vietovės analizė, kuri atliekama planavimo metu. Vietovės analizė atliekama vykdant sprendimo priėmimo proceso (taktinio lygmens planavimo) antrą žingsnį – uždavinio analizę, kurios sudėtinis komponentas yra žvalgybinis mūsų lauko įvertinimas (angl. *Intelligence Preparation of the Battlefield* – IPB). **Vykdant vietovės**

analizę, vieną iš esminių funkcijų atlieka karo inžinerijos specialistai – jie pagal paskirtą operacijos rajoną įvertina, kur priešui būtų palanku vykdyti taktinį judėjimą ir koku pajėgumu – kuopos, bataliono ar brigados. Ši analizė yra dvilypė – paremta doktrina, bet kartu reikalaujanti mąstymo išeinant už ribų. Kur priešas ir koku pajėgumu judės, nustatoma remiantis doktrina, bet svarbu išvelgti, kur mums patogiau priešą stabdyti ir naikinti, t. y. pasiekti didžiausią efektą pasitelkiant mažiausius resursus. Įvertinus šiuos aspektus, kitas žingsnis – numatyti veiksmų eigos variantus (angl. *Course of Action*) ir parengti kontrmobilumo planą.

Kontrmobilumo planas apims šias pagrindines užduotis: kliūčių įrengimą, dirbtinių ir gamtinių kliūčių sutvirtinimą. Skamba painiai, bet esmė paprasta – **karo inžinieriai atliks veiksmą A, kad pasiektų efektą B.** Kalbant apie kliūčių įrengimą, veiksmų sąrašas platus: minavimas, sprogdinimas, kasimo darbai ir t. t. Dirbtinių kliūčių sutvirtinimas apima žmogaus įrengtos infrastruktūros pritaikymą įrengiant kliūtį (pvz., prieštankinių polių įrengimas prie tiltyje). Gamtinių kliūčių sutvirtinimas apima gamtinių kliūčių pritaikymą įrengiant kliūtį (pvz., melioracijos griovio platinimas, galimų perkėlų per upę blokavimas). Logiškiausia ir ekonomiškiausia naudoti jau esamas kliūtis ir jas sutvirtinti, nes bet kokiai kliūčiai įrengti reikia ir laiko, ir personalo, ir priemonių.

Kliūčių tipai. Kliūtys yra trijų pagrindinių tipų: tiesioginės, situacinės ir rezervinės. Visų tipų kliūtimis siekiama to paties – sustabdyti priešą, bet jų ypatybės skiriasi. Tiesioginės kliūtys – tai kliūtys, planuojamos ir įrengiamos pasirengimo operacijai metu vadovaujantis aukštesnio štabo planu. Situacinės kliūtys – tai kliūtys, planuojamos, bet įrengiamos tik tada, kai atitinka specifinius kriterijus (jos dažniausiai orientuotos į galimus priešo manevro plano pokyčius), pavyzdžiui, nuotoliniu būdu įrengiami minų laukai. Galiausiai rezervinės kliūtys – tai kliūtys, kurios paruošiamos pasirengimo operacijai metu, bet aktyvuojamos gavus aukštesnio štabo nurodymą, pavyzdžiui, tilto sprogdinimas.

Resursai ir laikas – du kintamieji, kuriuos bet kuris karo inžinierius privalo žinoti ir turėti užsirašęs kišenėje nešiojamoje at-

mintinėje (juk viskas galvoje netilps). Šie kintamieji yra gyvybiškai svarbūs, nes vadai nekalba karo inžinierių kalba. Jie nepasakys: „Inžinieriau, įrenk 500 m pločio ir 320 m gylio minų lauką, minuoju jį eilėmis, – įrengti 6 eiles, kurių priekyje būtų „ūsai“, panaudojant 546 prieštankines minas, iš kurių 378 minos priešdugninės.“ Vadai pasakys: „Man reikia, kad užblokuotum priešą čia.“ Karo inžinieriai turi pasiekti **vieną iš keturių efektų: skaldyti (angl. *Disrupt*), stabdyti (angl. *Fix*), kreipti (angl. *Turn*) ir blokuoti (angl. *Block*)**. Pradedant skaldymo ir baigiant blokavimo efektais, laiko ir reikalingų resursų poreikis eksponentiškai auga, o, kaip žinome, kariuomenių sandėliai neapsiriboja tik popieriumi ir remiasi realiais skaičiais, kuriuos būtina tiksliai nustatyti pasirengimo metu įvertinant reikalingą rezervą.

Pabaigoje būtina aptarti svarbiausią aspektą – integravimą. Kliūtys neegzistuoja tiesiog šiaip sau, jos **turi būti integruotos į manevro planą**. Aptarkime elementariausią realų pavyzdį. Gyvenate name – jis bus saugomas objektas, į kurį nenorite įsileisti pašalinių asmenų (priešo pajėgų). Siekdami apsaugoti savo turtą, įrengiate tvorą (kliūtį), ji stabdo pašalinius asmenis, bet jei vagis pasiruošęs, jis turės specialias žnyples, kuriomis galės prakirpti tvorą. Suprasdami šią grėsmę, pasamdote apsaugos firmą, įrengiate kameras ir judesio daviklius. Galiausiai prasiveržusį pro tvorą vagį sustabdys apsaugos firmos personalas. Taip yra ir su kliūtimis. Neįveikiamos kliūtis nėra, bet jei kliūtis dengiama ugnimi (tiesiogine arba netiesiogine), priešas negalės jos įveikti, o jei mėgins tą padaryti – patirs didžiulių nuostolių.

Apibendrinant galima teigti, kad doktrinos suvokimas kontrmobilumo operacijų metu yra būtinas. Vietovės analizė, pastangų subalansavimas, resursų apskaičiavimas ir efekto siekimas yra pirmieji žingsniai į pergalę. Jei tai tinkamai suderinta su manevro planu – priešas bus sustabdytas ten, kur mums reikia ir kada reikia, kol galiausiai – sunaikintas.

Istoriniai pavyzdžiai

Žmogus, siekdamas pasilengvinti kasdienes užduotis, išrado įrankius, įrankiai naudoti ir įrengiant barjerus dėl saugesnio gyvenimo. Iš pradžių tie barjerai buvo skirti apsaugoti nuo laukinių gyvūnų, vėliau grėsme tapo ta pati rūšis – žmogus. Žmogus per visą savo egzistenciją siekė arba apsaugoti, arba užgrobti (vertinant primityviai). Pavyzdžiui, akropoliai su aukštomis sienomis ant kalvų antikinės Graikijos laikais, Didžioji kinų siena apsaugoti nuo klajoklių, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės piliakalniai ir pilys – viskas skirta **priešui atgrasyti, ir jei šis ryžtųsi pulti – neleisti užimti teritorijos**. Žvelgiant į istorinius įvykius, aiškiai matoma, kad kariuomenė A, pasitelkdama to meto kontrmobilumo priemones, stabdė kariuomenę B.

Kontrmobilumo priemonės iki XX a. pradžios turėjo du esminius taikinius – žmones ir jiems tarnaujančius gyvulius: arklius,

Antrojo pasaulinio karo Siegfriedo linija (1944 m. rugsėjo 20 d.)

dramblius, kupranugarius ir kt. XX a. pradžioje kartu su Pirmuoju pasauliniu karu viskas pakito, nes puolimo operacijoms buvo pasitelkta analogų neturinti karinė technika, gebanti lengvai įveikti to meto kliūtis. Kartu su nauja karine technika atsirado poreikis kurti priemones, gebančias veiksmingai tą techniką stabdyti. Visa tai vedė į Antrąjį pasaulinį karą, per kurį buvo plačiai naudojamos prieštankinės kliūtys (tiek aktyviosios (sprogstančiosios), tiek pasyviosios (nesprogstančiosios). „Drakono dantys“, prieštankiniai grioviai ir prieštankinės minos – šios priemonės buvo plačiai naudojamos įrengiant Siegfriedo liniją (per Antrąjį pasaulinį karą Vokietijos pasienis su Prancūzija). Linijos ilgis buvo apie 630 km, o „drakono dantų“ linija tęsėsi apie 240 km, jai įrengti buvo sunaudota iki 1 mln. „drakono dantų“ (įrengti užtruko apie 4 metus).

Ši linija iki šiol yra didžiausias „drakono dantų“ panaudojimo atvejis istorijoje. Kliūtį sąjungininkai galėjo įveikti trimis būdais: 1) tiesioginiu tanko šūviu į „drakono dantį“ jį sunaikinant, 2) susprogdindami karo inžinieriams pritvirtintus sprogmenis, 3) „egzotiškasis“ variantas – buldozeriais užkasus „drakono dantis“ žemėmis ir pervažiavus per viršų. Vertinant racionaliai – jei ši kliūtis buvo tokio masto, kodėl ji buvo įveikta? Atsakymą sufleruoja ankstesnė potėmė apie doktriną – kliūtis dengimas. **Vokietijos pajėgos buvo išsiskleidusios per daug platesnį frontą ir neturėjo pajėgumų dengti šią kliūtį.** Dėl to Siegfriedo linija tik sulėtino sąjungininkų ataką ir nebuvo iki galo išnaudota.

Kontrmobilumo apogėjus pasiektas per Šaltąjį karą. Ideologijos ir ginkluotės varžybų tarp SSRS ir JAV metu Europa buvo padalinta į dvi dalis, buvo įrengta ideologinė ir fizinė geležinė uždanga, kurios ryškiausias pavyzdys – dvi Vokietijos (Federacinė ir Demokratinė arba Vakarų ir Rytų). Vakarų Vokietija, ruošdamasi galimam Varšuvos pakto agresyvių planų įgyvendinimui, taikos metu pradėjo ruošti rezervines kliūtis siekdama sutaupyti svarbiausio resurso – laiko. Galimuose mobilumo koridoriuose buvo įrengiami statiniai, kuriuos lengva susprogdinti ir taip įrengti kliūtis. Pasirengimo procesas vyko taikos metu, ir civilinė infrastruktūra pagal kariuomenės poreikius buvo pritaikoma kontrmobilumo operacijoms.

Konstrukcija, skirta keliui blokuoti (nuverčiama sprogdinant)

Konstrukcija, skirta keliui blokuoti (nuleidžiama sprogdinant)

Tiltai buvo statomi taip, kad karo inžinieriams, esant poreikiui, būtų patogų ir paprastą pasiekti silpniausias konstrukcijos dalis. Po tilto konstrukcijomis buvo įrengiami specialūs aptarnavimo takai ir nišos sprogmėnims padėti.

Aptarnavimo takai po tilto konstrukcija

Specialios nišos tilto kolonose

Šalikelėse arba virš kelio buvo įrengiami kelio blokai su nišomis, kad sprogdinant reikėtų minimalaus sprogmėnų kiekio ir būtų patogų pritvirtinti sprogmėnis, o ant kelio užvirtęs blokas stabdytų judėjimą ir kliūčiai įveikti prireiktų papildomų specifinių resursų.

Pačiuose keliuose buvo įrengiami šuliniai su požemine konstrukcija. Šulinius atidarius, užfiksuojamos specialios sijos, kurios turėjo varžyti prieš judėjimą. Analogiškai kelyje arba kelkraestyje

Šuliniai specialioms sijoms įstatyti

Kelkraščio nišos
sprogmenims padėti

buvo įrengiamos nišos, skirtos keliams naikinti.

Visi minėti inžineriniai sprendiniai Vokietijos Federacinėje Respublikoje sudarė sąlygas draugiškoms pajėgoms taupyti žmogiškuosius, laiko ir priemonių resursus. Be galo svarbu tai, kad kliūčių įrengimo planas buvo integruotas į bendrą gynybos arba manevro planą.

Kalbant apie kliūčių įrengimą, dar labai svarbus tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Dabartinėse Vakarų valstybių kariuomenėse karo inžinieriai civilinės infrastruktūros nebestato, o Šaltojo karo metais kariuomenės turėjo bendradarbiavimo tarpinstituciniu lygiu patirties. Ar statomas tiltas, ar įrengiamas kelias – kariuomenė pateikdavo savo poreikius. Šis aspektas buvo pamirštas, nes niekas nesitikėjo grįžti į Šaltojo karo laikus, o aktyvūs konfliktai vyko svetur, o ne savoje valstybėje. Tačiau, kaip rašoma įvade, minėtas aspektas buvo prisimintas po Rusijos invazijos į Ukrainą.

Kontrmobilitumo priemonių įgyvendinimas šalyje

Doktrina, istoriniai pavyzdžiai ir Rusijos Federacijos invazija į Ukrainą paruošė stiprų pagrindą Lietuvai siekti sprendimų, kaip galima būtų kuo efektyviau stabdyti didesnių pajėgumų prieš manevo laisvę atėjus dienai X. Skaitytojui gali kilti klausimas, kodėl, rašant šį straipsnį, neatliekama Ukrainos kontrmobilitumo priemonių analizė. Atsakymas paprastas: Ukraina neturėjo

laiko pasiruošti, o mes Ukrainos sąskaita turime. Mes išgyvename taikos laikotarpį, ir mūsų galimybės pasiruošti galimai juodai dienai daug platesnės. Dėl to tinkamiausia pritaikyti Šaltojo karo pavyzdžius, nes jie padeda pasiekti resursų – laiko, pajėgumų, priemonių – ekonomiją.

Visi projektai turi atramos taškus. Lietuvos siekiniai dėl kontrmobilumo priemonių atsispindi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. liepos 31 d. nutarime Nr. 641 „Dėl karinio kontrmobilumo priemonių įgyvendinimo“. Numatyta stiprinti valstybės sienos su Baltarusija ir Rusija apsaugą ir Suvalkų koridorias, kuris laikomas NATO Achilo kulnu, saugumą išsigyjant ir įrengiant technines bei fizines inžinerines kontrmobilumo priemones. Ši iniciatyva apima pasyviųjų (nesprogstančiųjų) kliūčių įrengimą Lietuvoje taikos metu iki 2028 metų (tai paskutinio projekto įgyvendinimo data). Nutarime rašoma apie 5 pagrindinius siekinius: 1) inžinerinių priemonių parkų įrengimas, 2) rezervinių kliūčių sumontavimas, 3) tiltų inžinerinių konstrukcijų įrengimas, 4) melioracijos griovių atstatymas, 5) medžių ruožų suformavimas.

„Drakono dantys“ inžinerinių priemonių parke, Generolo Silvestro Žukausko poligone

Inžinerinių priemonių parkai leidžia decentralizuoti kontrmobilumo priemonių (pasyviųjų) valdymą ir sandėliuoti arčiau galimų operacijos rajonų. Tikslas – greitas resursų pergabenimas į karinio mobilumo koridorius, esančius pasienio ruože, ir jų blokvimas pasitelkiant sandėliuojamas priemones. Lietuva planuoja įsteigti 27 tokius parkus iki 2025 m. balandžio 1 d. pasienyje su Rusijos Federacija (Kaliningrado sritimi) ir Baltarusijos Respublika. Parką sudaro „drakono dantys“, ežiai, „ispaniški arkliai“ ir betoniniai kelio blokai. Verta skirti papildomą dėmesį ežiams ir „ispaniškiems arkliams“, nes šios kliūtys yra surenkamos, todėl lengviau joms reikalingas priemones sandėliuoti ir transportuoti. Posakis „Laikas – pinigai“ tinkamas ir karo inžinieriams, nes laikas yra kritinis resursas, kurio pasirengimo metu visada trūksta.

Ežiai, paruošti transportuoti

Surinktas ežys

Rezervinių kliūčių įrengimas Lietuvos kariuomenės nustatytuose kelio ruožuose – tai vienas iš geriausių tarpinstitucinio bendradarbiavimo pavyzdžių kontrmobilumo klausimais. Kariuomenė, atlikdama karinių mobilumo koridorių analizę ir bendradarbiaudama su bendrovėmis „Via Lietuva“ bei „Kelių priežiūra“, yra atsakinga už rezervinių kliūčių įrengimą. Tokių kliūčių įrengimo principas paimtas iš Šaltojo karo pavyzdžių ir pritaikytas Lietuvos kariuomenės poreikiams bei pagal priešiško pajėgų karinės technikos galimybes. Rezervinė kliūtis įrengiama taip: ant važiuojamosios kelio dangos ar prietilčiuose taikos metu paruošiama požeminė gelžbetoninė konstrukcija, o atėjus dienai X, į konstrukciją įsta-

Sijos įstatymas į
požeminę konstrukciją

Rezervinės kliūties bandymas

tomos specialios sijos ir jos užfiksuojamos, taip siekiant stabdyti priešo sunkiosios technikos judėjimą. Konstrukcijos ir sijų tvirtumą išbandė Pulkininko Juozo Vitkaus inžinerijos batalionas – buvo testuojama su evakuaciniu tanku „Bergepanzer“ (42 t svorio), po kiekvieno bandymo buvo atliekamos projekto korekcijos, kol galiausiai pasiektas galutinis sprendimas. Pagal Vyriausybės nutarimą, šis projektas bus įgyvendintas iki 2026 metų.

Tiltų inžinerinių konstrukcijų sprogstamosioms medžiagoms pritvirtinti įrengimas. Tai projektas, vystomas Lietuvos kariuomenės kartu su bendrovėmis „Via Lietuva“ ir „Kelių priežiūra“. Lietuvos atveju (kaip ir Vakarų Vokietijos), atsižvelgiant į karinius patarimus, yra parinkti kritinės reikšmės tiltai per upes Lietuvos Respublikos ribose ir planuojama juose įrengti aptarnavimo takus ar nišas ties silpniausiomis tilto konstrukcijomis. Tikslas – paruošti tiltą taip, kad jį būtų galima kuo greičiau sunaikinti naudojant kuo mažiau resursų (sprogstamųjų medžiagų). Jei tiltas tokių konstrukcijų neturi, karo inžinierių darbas tampa itin sudėtingas, nes reikalinga papildoma kopimo ir nusileidimo įranga, norint pasiekti tilto konstrukcijas, bei papildomos priemonės sprogmeniui pritvirtinti. Vadovaujantis Vyriausybės nutarimu, šis projektas turi būti įgyvendintas iki 2026 metų.

Melioracijos griovių ir sureguliuotų upelių atstatymas iki techninių parametrų. Kaip ir rezervinių kliūčių ar tiltų inžinerinių

konstrukcijų, skirtų sprogmenims tvirtinti, įrengimas, šis projektas taip pat yra puikus tarpinstitucinio bendradarbiavimo pavyzdys. Kariuomenė teikia poreikius, kuriuos melioracijos griovius reikia atstatyti, kad jie atliktų prieštankinio griovio funkciją. Už jų projektavimą ir atstatymą atsakingos Šakių, Vilkaviškio ir Marijampolės rajonų savivaldybių administracijos. Ši kontrmobilumo priemonė yra tikslingai pasirinkta įgyvendinti įvardintose savivaldybėse, nes jų teritorijoms būdingi platūs ir atviri dirbami laukai, kuriuose apstu melioracijos griovių, tinkamų pritaikyti kaip karinės kontrmobilumo priemonės. Projekto įgyvendinimo terminas – iki 2028 metų.

Medžių ruožų formavimas valstybinės reikšmės keliuose. Šiai priemonei įgyvendinti reikia daugiau laiko, nes medžiai turi užaugti, tačiau ji yra puikus ilgalaikio planavimo pavyzdys. Per ilgą laiką suformavus alėjas, jos gali pasitarnauti karinėms reikmės stabdant karinį mobilumą tam tikrose kelio atkarpose. Technikos stabdymo efektas gali būti pasiekiamas nuverčiant medžius (juos pjaunant ar sprogdinant) ir taip įrengiant medžių užtvartą (angl. *Abatis*). Už šią iniciatyvą atsakingos pagal savo kompetencijas Susisiekimo ir Aplinkos ministerijos. Įrengimas pagal Vyriausybės nutarimą numatytas iki 2028 metų.

Visos įvardintos iniciatyvos yra pasyviųjų kliūčių įrengimo siekiniai. Remiantis doktrina ir praktine patirtimi, aiškėja, kad kliūtys yra efektyviausios, kai jos yra derinamos, – pasyvioji kliūtis derinama su aktyviosiomis priemonėmis. Šiam efektyvumui pasiekti reikalingas tam tikras skaičius prieštankinių minų – priešvikšrinių ir priešdugninių. Lietuva planuoja ir vykdo minų pajėgumų plėtrą, kalbama ir apie lietuviškos minos koncepciją. Ambicijos pirkti Lietuvos gamybos prieštankines minas yra savaime suprantamos, nes, nuo invazijos pradžios Vakarams pajutus grėsmę ir pradėjus ginkluotis, amunicijos (įskaitant ir minų) paklausa yra didelė, tačiau pasiūla užsienio rinkose nėra tokia didelė, todėl jos ieškoma vidaus rinkoje. Privatus sektorius šį poreikį supranta ir mato galimybių. Tad belieka laukti komercinių pasiūlymų iš privataus sektoriaus ir inicijuoti pirkimus.

Išvados

Visi įvardinti siekiniai ir jų integravimas į bendrą gynybos sistemą rodo aiškią Lietuvos Respublikos ateitį karinio kontrmobilumo srityje: integruoti pajėgumai, koordinuoti gynybos planai, tarpinstitucinis bendradarbiavimas ir kombinuotos kliūtys karinio mobilumo koridoriuose. Lietuva turi laiko pasiruošti dienai X ir tikslingai šį laiką išnaudoja. Ar galima teigti, kad per daugiau nei 30 nepriklausomybės metų viskas buvo padaryta karinio kontrmobilumo klausimais? Tikriausiai ne, tačiau pastarųjų metų iniciatyvos ir taktiniu, ir strateginiu lygiu rodo aiškias Lietuvos ambicijas pasiruošti gynybai ir taip atgrasyti agresorius aiškiai pasakant: **jei įžengsite į Lietuvos Respubliką, būsime pasiruošę.**